

ΝΟΜΟΛΟΓΙΑ
ΙΙΙ. ΕΘΝΙΚΑ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΑ

Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών (ν. 2533/1997)

Ε.Π.Ε.Υ. Συστήματα αποζημίωσης επενδυτών και προληπτικής εποπτείας επιχειρήσεων επενδύσεων

προϋποθέσεις παροχής αποζημίωσης – προϋποθέσεις άρνησης παροχής αποζημίωσης σε επενδυτή, ιδίως επί ειδικής εκκαθαρίσεως Ε.Π.Ε.Υ. λόγω ανάκλησης της άδειας σύστασής της – απαιτήσεις από επενδύσεις σε ριψοκίνδυνα παράγωγα χρηματοπιστωτικά μέσα [τίτλους προθεσμιακών χρηματοπιστωτικών συμβάσεων (futures) και δικαιώματα προαίρεσης (options)] – περιοριστικοί λόγοι απαλλαγής του Συνεγγυητικού από την υποχρέωση για καταβολή αποζημίωσης – έλλειψη έννομης επιρροής τυχόν θετικού ή μη καταλοίπου στο λογαριασμό του εντολέα επενδυτή κατά το χρόνο ανάκλησης της άδειας Ε.Π.Ε.Υ.

Αρειος Πάγος (Α 1 Πολιτικού Τμήματος), απόφαση αριθμ. 981/2014, 07.05.2014

Παρατηρήσεις

*Επαμεινώνδας Καλαγιάκος**

Υστερα από απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εκδόθηκε η σχετική με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών και την προληπτική εποπτεία των επιχειρήσεων επενδύσεων Οδηγία 97/9/ΕΚ της 3ης Μαρτίου 1997, σκοπός της οποίας υπήρξε η προστασία των επενδυτών και η διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με τη δημιουργία συστημάτων αποζημίωσης, τα οποία πρέπει να καλύπτουν τους σχετιζόμενους με τις επενδυτικές πράξεις ενός επενδυτή τίτλους ή το κεφάλαιο που κρατεί μία επιχείρηση επενδύσεων και δεν μπορεί να επιστρέψει, σε περίπτωση αδυναμίας της να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες επενδυτές. Η Οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 2533/1997 «Χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων και άλλες διατάξεις», με τον οποίο το υφιστάμενο τότε Κοινό Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Ασφάλειας των Χρηματιστηριακών Συναλλαγών μετονομάστηκε σε Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών και αναδιαρθρώθηκε, για να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες προστασίας του επενδυτικού κοινού σύμφωνα με τις προβλέψεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Το Συνεγγυητικό αυτό Κεφάλαιο, αποτελεί νομικό πρόσωπο ιδιωτικού δικαίου με χαρακτήρα εξασφαλιστικό και υποχρεωτική σ' αυτό συμμετοχή κάθε εταιρίας παροχής επενδυτικών υπηρεσιών (Ε.Π.Ε.Υ.), που αποτελεί και προϋπόθεση της εκάστοτε παροχής καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών (άρθρα 61 παρ. 2 και 64).

Σκοπός ειδικότερα του εν λόγω Συνεγγυητικού Κεφαλαίου, κατά το άρθρο 63 του πιο πάνω νόμου, είναι η καταβολή αποζημιώσεων σε εντολείς και σε αντισυμβαλλόμενα μέλη, σε περίπτωση διαπιστωμένης οριστικής ή μη αναστρέψιμης αδυναμίας Ε.Π.Ε.Υ. να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της, που απορρέουν από την παροχή των καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών και η υποστήριξη, με τον τρόπο αυτόν, της σταθερότητας και αξιοπιστίας της αγοράς επενδυτικών υπηρεσιών.

Αναγκαία προϋπόθεση παροχής αποζημίωσης από το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο, κατά το άρθρο 65 του ίδιου ως άνω νόμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 του ν. 2651/1998, είναι διαζευκτικά: α) η παροχή γνωστοποίησης στο Συνεγγυητικό από την ΑΕ ΑΠΟΘ, ότι μέλος δεν έχει εκπληρώσει εμπρόθεσμα υποχρεώσεις παράδοσης κινητών αξιών ή μετρητών για την εκκαθάριση χρηματιστηριακής συναλλαγής, β) η υποβολή αίτησης αποζημίωσης στο Συνεγγυητικό από εντολέα, γ) η υποβολή δήλωσης από Ε.Π.Ε.Υ. προς το Συνεγγυητικό αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεών της προς εντολείς, δ) η έκδοση οριστικής πτωχευτικής απόφασης κατά Ε.Π.Ε.Υ. και ε) η ανάκληση της άδειας σύστασης Ε.Π.Ε.Υ. και η θέση της σε

* Δικηγόρος

ειδική εκκαθάριση. Στην τελευταία αυτή περίπτωση της θέσης της Ε.Π.Ε.Υ. σε ειδική εκκαθάριση, το Συνεγγυητικό καταβάλλει αποζημιώσεις σε επενδυτές για χρηματικές απαιτήσεις τους που απορρέουν από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, με βάση παραστατικά και άλλα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Ε.Π.Ε.Υ. ή του Κεντρικού Αποθετηρίου Τίτλων ή διαβιβάζονται σε αυτό από τον Επόπτη και τα οποία ο επόπτης εκκαθάρισης υποχρεούται να διαβιβάσει στο Συνεγγυητικό (άρθρο 65 παρ. 7). Κατά δε τη διάταξη του άρθρου 66 του ίδιου νόμου, η αποζημίωση του εντολέα για το σύνολο των απαιτήσεων του κατά Ε.Π.Ε.Υ., που απορρέουν από πράξεις ή παραλείψεις της, δεν μπορεί να είναι ανώτερη από το μικρότερο των εξής ποσών: α) της συνολικής απαίτησης του εντολέα, όπως θα προσδιοριστεί με απόφαση του Συνεγγυητικού ή β) του ποσού των 30.000 ευρώ, όπως το ποσό αυτό ορίστηκε με την ΥΑ (ΥΠΕΘΟ) Α 14082/Β. 809/2000.

Εξάλλου, κατά την παρ. 7 του τελευταίου αυτού άρθρου, σε περίπτωση που το Συνεγγυητικό κρίνει ότι έχει προκληθεί ζημία σε εντολέα ή αντισυμβαλλόμενο μέλος που δημιουργεί το δικαίωμα αποζημίωσης κατά τις διατάξεις του παρόντος κεφαλαίου, δικαιούται να αρνηθεί την καταβολή της προβλεπόμενης αποζημίωσης, σε περίπτωση που κρίνει ότι συντρέχει οποιαδήποτε από τις ακόλουθες προϋποθέσεις: (α) μέρος της αίτησης του εντολέα ή του αντισυμβαλλόμενου μέλους ελέγχεται ως ψευδές, (β) ο εντολέας ή το αντισυμβαλλόμενο μέλος έχει κάνει χρήση απατηλών μέσων, προκειμένου να λάβει αποζημίωση από το Συνεγγυητικό, (γ) ο εντολέας δρα ως παρένθετο πρόσωπο ως προς την καλυπτόμενη υπηρεσία από την οποία απορρέει η απαίτησή του και δεν προκύπτει από τα διαθέσιμα στοιχεία ότι ο τελικός δικαιούχος είναι πρόσωπο που δικαιούται αποζημίωσης ως εντολέας ή το ύψος τυχόν αποζημιώσεων τις οποίες έχει λάβει ο τελικός δικαιούχος για την ίδια αιτία, (δ) η ζημία του εντολέα ή του αντισυμβαλλόμενου μέλους απορρέει σε ουσιώδες μέρος από δόλο ή βαρεία αμέλειά του, ή (ε) η αίτηση έχει υποβληθεί εκπρόθεσμα, σύμφωνα με τις διατάξεις της παρ. 9 του παρόντος άρθρου.

Από τον συνδυασμό των πιο πάνω διατάξεων του ν. 2533/1997, που αποτυπώνουν διατάξεις της προαναφερόμενης Οδηγίας 97/9/ΕΚ και ερμηνεύονται από το φως του κειμένου και του σκοπού της Οδηγίας αυτής για την επίτευξη του επιδιωκόμενου με αυτήν αποτελέσματος, προκύπτει ότι η εκ μέρους του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου καταβολή αποζημιώσεων σε εντολείς επιχειρήσεων παροχής επενδυτικών υπηρεσιών και αντισυμβαλλόμενα μέλη, προϋποθέτει τη διαπίστωση οριστικής ή μη αναστρέψιμης αδυναμίας Ε.Π.Ε.Υ. προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών της που απορρέουν από την παροχή των καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών. Τέτοια αδυναμία συντρέχει και όταν ανακαλείται η άδεια σύστασης Ε.Π.Ε.Υ. και τίθεται αυτή σε ειδική εκκαθάριση. Το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο δικαιούται να αρνηθεί να αποζημιώσει τους επενδυτές για απαιτήσεις τους, μόνον όταν αποδειχθεί ότι συντρέχει κάποια από τις διαζευκτικά διατυπωμένες αρνητικές προϋποθέσεις που αναφέρονται ρητά και περιοριστικά στο πιο πάνω άρθρο 66 παρ. 7. Καμιά άλλη εξαιρετική περίπτωση δεν τίθεται στον νόμο που να δικαιολογεί απαλλαγή του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου ή άρνηση αυτού προς καταβολή της πιο πάνω προβλεπόμενης ελάχιστης αποζημίωσης στον επενδυτή, του οποίου το χαρτοφυλάκιο επενδύσεων σε καλυπτόμενες από τον νόμο επενδυτικές υπηρεσίες εταιρίας παροχής επενδυτικών υπηρεσιών απωλέσθηκε, λόγω αδυναμίας (οριστικής ή μη αναστρέψιμης) της τελευταίας προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών από τη σχετική σύμβαση υποχρεώσεών της. Ειδικότερα, δεν συνδέεται με καμιά διάταξη του νόμου αυτού η υποχρέωση του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου για αποζημίωση του επενδυτή με την ύπαρξη ή μη θετικού καταλοίπου στο λογαριασμό του εντολέα επενδυτή κατά τον χρόνο ανάκλησης της άδειας σύστασης της Ε.Π.Ε.Υ. και της θέσης της σε ειδική εκκαθάριση. Άλλωστε, μια τέτοια σύνδεση της εν λόγω υποχρέωσης του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου με την ύπαρξη κάποιου καταλοίπου στον λογαριασμό του επενδυτή θα αντιστρατευόταν τον ίδιο τον σκοπό του νόμου για την παροχή μιας ελάχιστης προστασίας, κατεξοχήν στους μικροεπενδυτές, λόγω απώλειας των συμβατικών εμπιστευμένων επενδύσεών τους σε νομίμως αδειοδοτηθείσα και λειτουργούσα εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών, η οποία έχει περιέλθει σε αδυναμία εκπλήρωσης των υποχρεώσεών της.

Η ένδικη διαφορά άρχισε με την από 27 Ιουνίου 2006 αγωγή των ήδη αναιρεσιβλήτων που κατατέθηκε στο Μονομελές Πρωτοδικείο Αθηνών. Εκδόθηκαν οι αποφάσεις 3329/2008 (οριστική) του ίδιου δικαστηρίου και 85/2012 του Εφετείου Αθηνών. Την αναίρεση της

τελευταίας απόφασης ζητεί το αναιρεσεῖον Συνεγγυητικό Κεφάλαιο με την από 24 Οκτωβρίου 2012 αίτησή του.

Το Εφετείο, το οποίο έκρινε ομοίως και δέχθηκε ότι οι ενάγοντες και ήδη αναιρεσιβλήτοι, οι οποίοι ανέθεσαν στην εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών WORLDWIDE INVESTMENT ΑΕΠΕΥ, η οποία, μετά την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της στις 21.01.2003 με την απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση, τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου τους για καλυπτόμενες από τον πιο πάνω νόμο επενδύσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα, έχουν την προβλεπόμενη από τον προαναφερόμενο νόμο αξίωση αποζημίωσης από το εναγόμενο και ήδη αναιρεσεῖον Συνεγγυητικό Κεφάλαιο, λόγω απώλειας του χαρτοφυλακίου τους, ανεξάρτητα από την ύπαρξη ή μη υπολοίπου στο λογαριασμό τους κατά τον χρόνο ανάκλησης της άδειας, ορθά ερμήνευσε και εφάρμοσε τις πιο πάνω διατάξεις του ν. 2533/1997, όσα δε αντίθετα υποστηρίζει το αναιρεσεῖον με τον πρώτο λόγο αναίρεσης είναι αβάσιμα.

Περαιτέρω, όπως προκύπτει από την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, το Εφετείο δέχθηκε, κατά την ανέλεγκτη επί της ουσίας κρίση του μεταξύ άλλων, και τα εξής: *«Οι ενάγοντες συνήψαν με την εταιρία WORLDWIDE, INVESTMENT ΑΕΠΕΥ τις ακόλουθες συμβάσεις παροχής υπηρεσιών διαχείρισης χαρτοφυλακίου, που είναι μεταξύ τους πανομοιότυπες ως προς τη διατύπωση και τις ρήτρες τους: Ο πρώτος ενάγων Ι. Α. την από 25.04.2000 σύμβαση παροχής υπηρεσιών διαχείρισης χαρτοφυλακίου με τα παραρτήματά της Ι και ΙΙ με αντικείμενο τη διαχείριση συνόλου μετρητών και χρηματοπιστωτικών μέσων ... Αποδείχθηκε στη συνέχεια η διενέργεια επενδύσεων σε τίτλους προθεσμιακών χρηματοπιστωτικών συμβάσεων (futures) και δικαιώματα προαίρεσης (options) στο όνομα των πέντε πρώτων από τους ενάγοντες με τους κατωτέρω κωδικούς αριθμούς, μέσω των εταιριών ... Επομένως, εφόσον τα ως άνω κεφάλαια κατατέθηκαν σε σχέση με επενδυτική υπηρεσία και μάλιστα επενδύθηκαν, όπως προαναφέρθηκε, η ως άνω ΕΠΕΥ, στα πλαίσια της εντολής τους, παρείχε στους παραπάνω ενάγοντες επενδυτική υπηρεσία διαχείρισης επενδυτικών χαρτοφυλακίων πελατών, η οποία συνιστά καλυπτόμενη επενδυτική υπηρεσία.. Περαιτέρω από τα ίδια ως άνω αποδεικτικά μέσα αποδείχθηκε ότι με τη 2/261/21.01.2003 απόφαση του ΔΣ της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς ανακλήθηκε η άδεια λειτουργίας της εταιρίας WORLDWIDE INVESTMENT ΑΕΠΕΥ, και τέθηκε αυτή σε ειδική εκκαθάριση ... Ο εκκαθαριστής προέβη σε επαλήθευση των απαιτήσεων των πρώτων πέντε εναγόντων, η οποία περατώθηκε με την υποβολή εκ μέρους του στην προβλεπόμενη από τη διάταξη του άρθρου 68 του ν. 2533/1997 Επιτροπή Αποζημιώσεων της από 23.10.2003 αναφοράς-γνωστοποίησης. Με βάση τις ως άνω εγγραφές οι πιο πάνω απαιτήσεις των πέντε πρώτων εναγόντων που απορρέουν από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, λόγω της οικονομικής αδυναμίας της εταιρίας να ικανοποιήσει τις αναγγελθείσες απαιτήσεις τους και εφόσον αυτές, κατά τα ως άνω ποσά που επαληθεύτηκαν, υπερβαίνουν το ποσό των 30.000 ευρώ, που είναι το ανώτατο όριο αποζημίωσης που εντολέας δικαιούται να λάβει από το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο, πρέπει να αναγνωρισθεί ότι το τελευταίο οφείλει να καταβάλει το πιο πάνω ποσό σε κάθε ένα από τους πέντε πρώτους ενάγοντες ...».*

Με τις παραδοχές του αυτές το Εφετείο διέλαβε σαφείς και επαρκείς αιτιολογίες στην αναιρεσιβαλλόμενη αναφορικά με τη θεμελιούμενη στις προαναφερόμενες διατάξεις του ν. 2533/1997 αξίωση των αναιρεσιβλήτων, όσα δε αντίθετα υποστηρίζει το αναιρεσεῖον με τον δεύτερο λόγο αναίρεσης του, από το άρθρο 559 αριθ. 19 ΚΠολΔ, για έλλειψη νόμιμης βάσης της αναιρεσιβαλλόμενης απόφασης, λόγω ανεπαρκών και αντιφατικών αιτιολογιών, ως προς τα ζητήματα: 1) της ύπαρξης ή μη θετικού καταλοίπου υπέρ των εναγόντων από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες κατά τον χρόνο ανάκλησης της άδειας λειτουργίας της προαναφερόμενης ΑΕΠΕΥ, 2) του αντικειμένου των πραγματοποιηθεισών συναλλαγών κατά τη διάρκεια διαχείρισης των χαρτοφυλακίων των αναιρεσιβλήτων και 3) της αξίας των χρηματοπιστωτικών μέσων κατά τη 17.01.2003, κρίνονται αβάσιμα. Ύστερα από αυτά που προεκτέθηκαν, το δικαστήριο δεν δέχθηκε τους ισχυρισμούς του αναιρεσειόντος για αναίρεση της υπ' αριθμ. 85/2012 απόφασης του Εφετείου Αθηνών, με αποτέλεσμα να απορρίψει την αίτησή του.

Με την παρούσα απόφαση ο ΑΠ απέρριψε την αίτηση του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου ερμηνεύοντας ορθώς τις πιο πάνω διατάξεις του ν. 2533/1997 καθώς έκρινε ότι το

Συνεγγυητικό Κεφάλαιο δικαιούται να αρνηθεί να αποζημιώσει τους επενδυτές για απαιτήσεις τους, μόνον όταν αποδειχθεί ότι συντρέχει κάποια από τις διαζευκτικά διατυπωμένες αρνητικές προϋποθέσεις που αναφέρονται ρητά και περιοριστικά στο άρθρο 66 παρ. 7 και ότι καμιά άλλη εξαιρετική περίπτωση δεν τίθεται στον νόμο που να δικαιολογεί απαλλαγή του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου ή άρνηση αυτού προς καταβολή της προβλεπόμενης ελάχιστης αποζημίωσης στον επενδυτή. Η υποχρέωση του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου δεν συνδέεται με την ύπαρξη ή μη θετικού καταλοίπου στο λογαριασμό του εντολέα επενδυτή κατά το χρόνο ανάκλησης της άδειας σύστασης της Ε.Π.Ε.Υ. και της θέσης της σε ειδική εκκαθάριση. Ο ΑΠ ερμήνευσε τις ανωτέρω διατάξεις υπό το πρίσμα των αντίστοιχων κοινοτικών διατάξεων και του σκοπού της σχετικής Οδηγίας, ώστε να επιτευχθεί το αποτέλεσμα που αυτή επιδιώκει συμμορφούμενος έτσι προς το άρθρο 249 εδ. γ ΣυνθΕΚ.. Οι διατάξεις του δικαίου της Κεφαλαιαγοράς θα πρέπει να ερμηνεύονται με κριτήριο την προστασία των επενδυτών που αποτελεί το στόχο που διαπνέει τις νομοθετικές ρυθμίσεις στο τομέα της Κεφαλαιαγοράς.

Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών (ν. 2533/1997)

Ε.Π.Ε.Υ. Συστήματα αποζημίωσης επενδυτών και προληπτικής εποπτείας επιχειρήσεων επενδύσεων

προϋποθέσεις παροχής αποζημίωσης σε επενδυτές, ιδίως επί ειδικής εκκαθάρισης Ε.Π.Ε.Υ. λόγω ανάκλησης της άδειας σύστασής της – απόδειξη των απαιτήσεων των πελατών της ΑΕΠΕΥ – υποχρέωση του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου για καταβολή αποζημιώσεων σε επενδυτές για χρηματικές απαιτήσεις τους που απορρέουν από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες – η ύπαρξη απαίτησης του επενδυτή κατά της Ε.Π.Ε.Υ. αποδεικνύεται όχι μόνο από τις εγγραφές στα βιβλία και στοιχεία που τηρεί η Ε.Π.Ε.Υ., αλλά μπορεί να βασιστεί και σε άλλα έγγραφα στοιχεία προερχόμενα από την Ε.Π.Ε.Υ., όπως π.χ. οι έγγραφες συμβάσεις διαχείρισης χαρτοφυλακίου και ενημερωτικά δελτία επενδύσεων χαρτοφυλακίου

Άρειος Πάγος (Α 1 Πολιτικού Τμήματος), απόφαση αριθμ. 982/2014, 07.05.2014

Παρατηρήσεις

*Επαμεινώνδας Καλαγιάκος**

Ύστερα από απόφαση του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου εκδόθηκε η σχετική με τα συστήματα αποζημίωσης των επενδυτών και την προληπτική εποπτεία των επιχειρήσεων επενδύσεων Οδηγία 97/9/ΕΚ της 3ης Μαρτίου 1997, σκοπός της οποίας υπήρξε η προστασία των επενδυτών και η διατήρηση της εμπιστοσύνης τους στο χρηματοπιστωτικό σύστημα με τη δημιουργία συστημάτων αποζημίωσης, τα οποία να καλύπτουν τους σχετιζόμενους με τις επενδυτικές πράξεις ενός επενδυτή τίτλους ή το κεφάλαιο, που κρατεί μία επιχείρηση επενδύσεων και δεν μπορεί να επιστρέψει σε περίπτωση αδυναμίας της να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της προς τους πελάτες επενδυτές. Η Οδηγία αυτή μεταφέρθηκε στην ελληνική έννομη τάξη με τον ν. 2533/1997 «Χρηματιστηριακή αγορά παραγώγων και άλλες διατάξεις», με τον οποίο το υφιστάμενο τότε Κοινό Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Ασφάλειας των Χρηματιστηριακών Συναλλαγών μετονομάστηκε σε Συνεγγυητικό Κεφάλαιο Εξασφάλισης Επενδυτικών Υπηρεσιών και αναδιαρθρώθηκε, για να ανταποκρίνεται καλύτερα στις ανάγκες προστασίας του επενδυτικού κοινού σύμφωνα με τις προβλέψεις της κοινοτικής νομοθεσίας. Σκοπός ειδικότερα του εν λόγω Συνεγγυητικού Κεφαλαίου, κατά το άρθρο 63 του πιο πάνω νόμου, είναι η καταβολή αποζημιώσεων σε εντολείς και σε αντισυμβαλλόμενα μέλη, σε περίπτωση διαπιστωμένης οριστικής ή μη

* Δικηγόρος

αναστρέψιμης αδυναμίας Ε.Π.Ε.Υ. να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις της που απορρέουν από την παροχή των καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών και η υποστήριξη, με τον τρόπο αυτόν, της σταθερότητας και αξιοπιστίας της αγοράς επενδυτικών υπηρεσιών. Αναγκαία προϋπόθεση παροχής αποζημίωσης από το Συνεγγυητικό, κατά το άρθρο 65 του ίδιου ως άνω νόμου, όπως τροποποιήθηκε με το άρθρο 13 του ν. 2651/1998, είναι διαζευκτικά: α) η παροχή γνωστοποίησης στο Συνεγγυητικό από την ΑΕ ΑΠΟΘ, ότι μέλος δεν έχει εκπληρώσει εμπρόθεσμα υποχρεώσεις παράδοσης κινητών αξιών ή μετρητών για την εκκαθάριση χρηματιστηριακής συναλλαγής, β) η υποβολή αίτησης αποζημίωσης στο Συνεγγυητικό από εντολέα, γ) η υποβολή δήλωσης από ΕΠΕΥ προς το Συνεγγυητικό αδυναμίας εκπλήρωσης υποχρεώσεων της προς εντολείς, δ) η έκδοση οριστικής πτωχευτικής απόφασης κατά ΕΠΕΥ και ε) η ανάκληση της σύστασης ΕΠΕΥ και η θέση της σε ειδική εκκαθάριση.

Εξάλλου, με τη διάταξη της παρ. 7 του άρθρου 65 του πιο πάνω ν. 2533/1997 ορίζεται ότι, σε περίπτωση θέσης Α.Χ.Ε. ή άλλης Ε.Π.Ε.Υ. στην ειδική εκκαθάριση του άρθρου 4α του ν. 1809/1988, όπως ισχύει, το Συνεγγυητικό καταβάλλει αποζημιώσεις σε επενδυτές για χρηματικές απαιτήσεις τους που απορρέουν από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες με βάση όλα τα παραστατικά και άλλα στοιχεία που βρίσκονται στη διάθεση της Α.Χ.Ε. ή άλλης Ε.Π.Ε.Υ. ή του Κεντρικού Αποθετηρίου Τίτλων ή διαβιβάζονται σε αυτό από τον Επόπτη, και τα οποία ο Επόπτης εκκαθάρισης υποχρεούται να διαβιβάσει στο Συνεγγυητικό. Περαιτέρω, με τη διάταξη της παρ. 5 του άρθρου 66 του ίδιου νόμου ορίζεται ότι, σε κάθε περίπτωση, η ύπαρξη απαίτησης κατά Ε.Π.Ε.Υ., ως προς την οποία εξετάζεται η αποζημίωση από το Συνεγγυητικό, θα αποδεικνύεται από τα στοιχεία τα οποία εκδίδει η Ε.Π.Ε.Υ. σύμφωνα με τις κείμενες χρηματιστηριακές νομοθετικές και κανονιστικές διατάξεις, ενώ αποκλείεται οποιοδήποτε άλλο αποδεικτικό μέσο, συμπεριλαμβανομένου και του όρκου. Από τον συνδυασμό των διατάξεων αυτών συνεπάγεται ότι ο νομοθέτης θέλησε, όταν ανακαλείται η άδεια σύστασης ΕΠΕΥ και τίθεται αυτή σε ειδική εκκαθάριση, οπότε γεννιέται υποχρέωση του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου για καταβολή αποζημιώσεων σε επενδυτές για χρηματικές απαιτήσεις τους που απορρέουν από καλυπτόμενες επενδυτικές υπηρεσίες, να αποδεικνύεται από τα στοιχεία της ΕΠΕΥ η ύπαρξη της απαίτησης του επενδυτή κατά της τελευταίας, για λόγους ασφαλέστερης διακρίβωσης των υφιστάμενων και δεικτικών μερικής αποκατάστασης απαιτήσεων των επενδυτών και για την αποφυγή καταστρατηγήσεων. Η απόδειξη αυτή δεν αντλείται μόνο από τις εγγραφές στα βιβλία και στοιχεία που τηρεί η ΑΕΠΕΥ, σύμφωνα με την εκδοθείσα κατ' εξουσιοδότηση των άρθρων 27 και 28 του ν. 1806/1988 απόφαση του διοικητικού συμβουλίου της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, αλλά μπορεί να βασιστεί και σε άλλα έγγραφα στοιχεία προερχόμενα από την ΑΕΠΕΥ, όπως είναι οι έγγραφες συμβάσεις διαχείρισης χαρτοφυλακίου που αυτή συνάπτει με τους πελάτες της επενδυτές και τα ενημερωτικά δελτία που εκδίδει και αποστέλλει περιοδικά στους τελευταίους. Ο περιορισμός μόνο στις προαναφερόμενες εγγραφές στα βιβλία της ΑΕΠΕΥ για των απόδειξη της ύπαρξης των απαιτήσεων των επενδυτών, που αξιώνουν από το Συνεγγυητικό Κεφάλαιο την καταβολή της προβλεπόμενης περιορισμένης αποζημίωσης για τη ζημία που αυτοί υπέστησαν εξαιτίας της οριστικής ή μη αναστρέψιμης αδυναμίας της ΑΕΠΕΥ προς εκπλήρωση των υποχρεώσεών της, μπορεί να οδηγήσει στον αποκλεισμό ορισμένων επενδυτών, που συγκεντρώνουν όλες τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του νόμου, από το δικαίωμα της πιο πάνω αποζημίωσης, για λόγους μη εξαρτώμενους από τους ίδιους, αλλά εντασσόμενους στη σφαίρα δράσης της ΑΕΠΕΥ, η οποία παρέλειψε να ενεργήσει τις αναγκαίες εγγραφές στα βιβλία της για ορισμένους επενδυτές της, των οποίων η ύπαρξη των απαιτήσεων εναντίον της προκύπτει από άλλα αξιόπιστα στοιχεία της ΑΕΠΕΥ.

Με την αποκρουόμενη αυτή εκδοχή επιρρίπτονται στον επενδυτή οι συνέπειες από τις εσωτερικές πλημμέλειες της ΑΕΠΕΥ κατά την τήρηση και ενημέρωση των βιβλίων της, τις οποίες εκείνος δεν γνώριζε ούτε ήταν σε θέση να αποτρέψει. Άλλωστε, μια τέτοια εκδοχή αντιστρατεύεται τον σκοπό της πιο πάνω Οδηγίας, αφού αφήνει εκτός του προστατευτικού πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας αυτής απαιτήσεις επενδυτών που απορρέουν από την παροχή εκ μέρους της ΑΕΠΕΥ καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών. Η πιο πάνω ρύθμιση του ν. 2533/1997, η οποία δεν προβλέπεται στην Οδηγία, αλλά αποτελεί επιλογή του Έλληνα νομοθέτη, είναι ανεκτή στον βαθμό που δεν αντιστρατεύεται τον σκοπό της Οδηγίας αυτής και δεν αναιρεί ούτε μειώνει την αποτελεσματικότητά της, και συνακόλουθα, ερμηνευόμενη υπό το πρίσμα και τον σκοπό της εν λόγω Οδηγίας, πρέπει να νοηθεί, ως εμπεριέχουσα στο

εύρος της, εκτός από τα τηρούμενα κατά τις προβλέψεις των σχετικών ειδικών διατάξεων βιβλία και στοιχεία, και άλλα έγγραφα στοιχεία προερχόμενα από την ΕΠΕΥ.

Στην προκειμένη περίπτωση, με την αναιρεσιβαλλόμενη απόφαση, αφού έγινε τυπικά και ουσιαστικά δεκτή η έφεση του εναγομένου και ήδη αναιρεσιβλήτου Συνεγγυητικού Κεφαλαίου, ως προς τους αναιρεσιβλήτους, και εξαφανίστηκε κατά την έκταση αυτή η πρωτόδικη απόφαση, απορρίφθηκε, ως ουσιαστικά αβάσιμη, η αγωγή των τελευταίων, οι οποίοι, ιστορώντας ότι ανέθεσαν στην εταιρία παροχής επενδυτικών υπηρεσιών WORLDWIND INVESTMENT ΑΕΠΕΥ, που, μετά την ανάκληση της άδειας λειτουργίας της στις 21.01.2003 με απόφαση της Επιτροπής Κεφαλαιαγοράς, τέθηκε σε ειδική εκκαθάριση, τη διαχείριση του χαρτοφυλακίου τους για καλυπτόμενες από τον νόμο 2533/1997 επενδύσεις σε χρηματοπιστωτικά μέσα, αξιώσεων, ενόψει απώλειας του χαρτοφυλακίου τους, την προβλεπόμενη από τον νόμο αυτό αξίωση αποζημίωσης από το εναγόμενο και ήδη αναιρεσιβλήτο Συνεγγυητικό Κεφάλαιο, με την αιτιολογία ότι οι απαιτήσεις των εναγόντων αυτών έπρεπε να αποδεικνύονται από τις εγγραφές που γίνονται στα βιβλία και στοιχεία της ΑΕΠΕΥ και δεν αρκούν προς τούτο οι εγγραφές ενημερώσεις της ΑΕΠΕΥ, ως προς τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου τους. Ήδη οι αναιρεσιδόντες, με τον πρώτο λόγο αναίρεσης, προβάλλουν την αιτίαση ότι το Εφετείο, με το να αξιώσει για την επιδίκαση της προβλεπόμενης από το ν. 2533/1997 περιορισμένης αποζημίωσης σε βάρος του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου την απόδειξη των απαιτήσεών τους μόνο από τις εγγραφές στα βιβλία και στοιχεία της τεθείσας σε ειδική εκκαθάριση ΑΕΠΕΥ, εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις των άρθρων 65 παρ. 7 και 66 του ν. 2533/1997 και, έτσι, υπέπεσε στην πλημμέλεια του άρθρου 559 αριθ. 1 ΚΠολΔ.

Ο λόγος αυτός αναίρεσης, ενόψει του ότι το Εφετείο δέχθηκε ότι η απαίτηση του επενδυτή πρέπει να αποδεικνύεται από τις εγγραφές που γίνονται στα βιβλία και τα στοιχεία της ΑΕΠΕΥ και ότι για τις απαιτήσεις των εναγόντων δεν είχε γίνει καμία εγγραφή στα βιβλία και δεν βρέθηκε κανένα στοιχείο γι' αυτές στην εταιρία WORLDWIND INVESTMENT ΑΕΠΕΥ και ότι οι προσκομιζόμενες από τους ενάγοντες έγγραφες ενημερώσεις από την εν λόγω εταιρία, σχετικά με τη διάρθρωση του χαρτοφυλακίου τους, δεν μπορούν να αξιολογηθούν ως στοιχεία της εταιρίας, είναι, σύμφωνα με τα εκτεθέντα στην προηγούμενη νομική σκέψη, βάσιμος. Ύστερα από αυτά που προεκτέθηκαν, το δικαστήριο δέχθηκε τους ισχυρισμούς των αναιρεσιδόντων να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 85/2012 απόφαση του Εφετείου Αθηνών και να παραπεμφθεί η υπόθεση, προς περαιτέρω εκδίκαση στο Δικαστήριο που την εξέδωσε, εφόσον είναι δυνατή η σύνθεσή του από άλλους δικαστές (άρθ. 580 παρ. 3 ΚΠολΔ).

Με την παρούσα απόφαση ο ΑΠ δέχθηκε τους ισχυρισμούς των αναιρεσιδόντων να αναιρεθεί η υπ' αριθμ. 85/2012 απόφαση του Εφετείου Αθηνών, με την οποία το Εφετείο εσφαλμένα ερμήνευσε και εφάρμοσε τις διατάξεις των άρθρων 65 παρ. 7 και 66 του ν. 2533/1997, αφού αξίωσε για την επιδίκαση της προβλεπόμενης περιορισμένης αποζημίωσης σε βάρος του Συνεγγυητικού Κεφαλαίου την απόδειξη των απαιτήσεών τους μόνο από τις εγγραφές στα βιβλία και στοιχεία της τεθείσας σε ειδική εκκαθάριση ΑΕΠΕΥ. Ο περιορισμός των αποδείξεων μόνο στις προαναφερόμενες εγγραφές στα βιβλία της ΑΕΠΕΥ για την απόδειξη της ύπαρξης των απαιτήσεων των επενδυτών οδηγεί στον αποκλεισμό ορισμένων επενδυτών, που συγκεντρώνουν όλες τις ουσιαστικές προϋποθέσεις του νόμου, από το δικαίωμα της πιο πάνω αποζημίωσης, για λόγους μη εξαρτώμενους από τους ίδιους, αλλά εντασσόμενους στη σφαίρα δράσης της ΑΕΠΕΥ, η οποία παρέλειψε να ενεργήσει τις αναγκαίες εγγραφές στα βιβλία της για ορισμένους επενδυτές της, των οποίων η ύπαρξη των απαιτήσεων εναντίον της προκύπτει από άλλα αξιόπιστα στοιχεία της ΑΕΠΕΥ. Με τον τρόπο αυτό επιρρίπτονται όμως στον επενδυτή οι συνέπειες από τις εσωτερικές πλημμέλειες της ΑΕΠΕΥ κατά την τήρηση και ενημέρωση των βιβλίων της, τις οποίες εκείνος δεν γνώριζε ούτε ήταν σε θέση να αποτρέψει. Μία τέτοια ερμηνεία των ανωτέρω διατάξεων αντιστρατεύεται σαφέστατα το σκοπό της σχετικής Οδηγίας, αφού αφήνει εκτός του προστατευτικού πεδίου εφαρμογής της Οδηγίας αυτής απαιτήσεις επενδυτών που απορρέουν από την παροχή εκ μέρους της ΑΕΠΕΥ καλυπτόμενων επενδυτικών υπηρεσιών.

